

בידו חזית הארבע" — ולהפוך, תוך כדי כך, מקל בידו מפא"י?

★ ★ ★

עוד איך אפשרות ברגע זה להעריך את מלוא הנוק הלאומי שנגרם על ידי הברית החדשה בכנסת.

התוצאה המיידית היתה לחזק את שלטון בן-גוריון בבית המחוקקים, על אף ירידתו בבחירות. זהו נזק חמור לדמוקרטיה. אך לא זו התוצאה העיקרית.

התוצאה העיקרית היא פסיכולוגית. היא עלולה לשבור את חזית הארבע, ולהחזיר את דויד בן-גוריון לשלטון יחיד במדינה.

כי כל הריקמה העדינה של חזית הארבע היתה מותנית באמונה שי העורף בטוח — ושכמקרה הקרי ציני אפשר יהיה להקים ממשלה כלי מפא"י. הצבעת חרות הוכיחה לארבע כי אין המצב כך. העורף אינו בטוח כלל.

מנהיגי חרות רואים בכך נצחון גדול לעצמם. הם אומרים: חשבבתם שאנחנו כי כיש שלכם. הוכחנו לכם שזה לא כך. "אוי לנצחונות כאלה."

כי התוצאה עלולה להיות הפוכה. אם אומנם ישתכנעו מנהיגי המפלגות כי אין בטחון באפשרות של הקמת ממשלה בלי מפא"י, יתחיל כל אחד מהם לעשות את חשבונו שלו. איש אינו רוצה להישאר תלוי על בלימה. החוליה החלשה ביותר תישבר. החשש מורה כי תהיה זאת החוליה הדינית.

אם תקום קואליציה מינימומית, בה יהיה למפא"י רוב מוחלט, יפול חלק מן האחריות הנוראה על שכמה של חרות. לא נעים יהיה להציג כתם זה לעיני הנוחי ריב. כיצד יוסבר להם כי ההי שג הגדול של הפרשה בוזבו לי ריק, מתוך שיקולים של פרסטיז' ג'ה, וכדי להתנקם כליברלים?

★ ★ ★

ני שואל את עצמי: האם עוד ניתן לתקן את המעוות? לא קל לענות על כך, כי הנוק הוא פסיכולוגי. במידה מסוימת תוקן על-ידי ישיבת ארבע המפלגות השבוע, בה הוכיחו שוב תקיפות מפליאה. תהיה זאת התנשאות מצדו אם אבא להשיא עצות למנהיגי תנועת החרות. אך כאיש ניטראלי, שאינו רוצה ברעתם, הייתי מבקש כי יפרסמו הודעה חרישמשעית שי מבחיר את הנקודות הבאות:

● תנועת החרות לא תשתתף בשום פנים ואופן בממשלה אשר מפא"י תהיה בה רוב.

● תנועת החרות תתן יד לחקיקת סידרה של חוקים דמוקרטיים בכנסת, החל בביטול המימשל הצבאי וכלה בהגבלת סמיכויות ראש הממשלה. זכותה של התנועה לדרוש כי תשותף בניסוח החוקים מן הרוב הראשון.

● תנועת החרות תשתתף בי ממשלת-אחד לאומית, בלי מפא"י, שתיושג על תוכנית-מינימום מוסכמת. זאת צריכה להיות התחייבות מפורשת ובלתי-חוזרת, בלי כל התחשבות בשאלה מתי תבוא הפנייה אליה, וכיצד, וללא כל שיקול שי יוקרה.

בהעדר הודעה כזאת יחצר הרושם כי חרות מוכנה להמשיך במישק, וכי אין היא מוציאה מכלל חשבון הידברות עם מפא"י. משמע: הידברות עם דויד-פרסאל" מוגי, מבשרי הדיקטטורה של מלחכי-הפני כה. משמע: הידברות עם הכוחות שהוקעו עוד אתמול כמהרסי הדמוקרטיה הישראלית.

יש במדינה אנשים הסבורים כי זוהי התפתחו טבעית, וכי כבר היום היתה חרות הולכת לקואליציה עם מפא"י — לולא דרשה מפא"י כתנאי מוקדם לכך ש חרות תצביע בעד שינוי שיטת-הבחירות.

יש האומרים: לחרות ולנערי-החצר מצע משותף בכל העניינים החשובים. יש המצביעים על כך כי מעולם לא שללה חרות בפה מלא קואליציה כזאת, וכי מנחם בגין אף רמו בפירוש על אפשרות כזאת, בתנאים מסוימים, בפתיחת מערכת הבחירות.

אינני רוצה להאמין שאמנם תי קום קואליציה כזאת, ושחבריהם של הרוגי "אדלטינה" יתנו יד לדיקטטורה של בעל התותח הקרי. עצם הערעור נראה פנטסטי. אך אתכחש לאמת אם אגיד כי לבי חופשי מדאגה.

ספרים

ציור

הטור של בס

הזקן והעם (לקט קאריקטורות מאת יוסף בס, הוצאת המדפיס הארצה) מוכיח מחדש עד כמה חשובה הרעמה הלבנה לדויד בן-גוריון. לא לחינם הקדים בס לספרו את האימרה המצויירת: "לא יאמן כי יסופר". בן-גוריון מסופר היה הופך נושא רע מאוד לקאריקטורות. למולו של בס, לא הסתפר בן-גוריון, וכך יכול היה ציירי-הקאריקטורות החתיק של הארץ (שהיה קצין במשרת המנדט, והנהו כיום אדריכל ופרסומאי בשעות הפנאי) לעקוב בהערצה בלתי-מסוייגת אחרי כל מעשיו של האחד דבורו, משנת 1937 ועד שנת 1961. בעשרות הקאריקטורות ה"מכונסות" בספר זה, העורף בטעם רב ובצורה מהודרת מאוד, דמותו של בן-גוריון אחידה: האבא הטוב, המחייך בסל-

לא יאמן...

כי יסופר!

חנות, אשר עם ישראל אינו ראוי לו. בציור האחרון שלו, נראה כיגיי קורא בתנ"ך: "ויצק משה אל אוזני לאמור: מה אעשה לעם הזה? עוד מעט וסקלוניו!" אם בכלל יש לבס ביקורת, הריהי עדינה. למשל: בן-גוריון רכון על ערימה של עתונים, כועס וזועף: "ריבוננו של עולם! דברים אלה יצאו מפיו?" אך זה היוצא מן הכלל. בשאר הציורים מופיע בן-גוריון כדויד הגיבור על שבעת גוליותים ערביים, כסיויפוס הנושא על גבו את סלע המשבר של המדינה, כרופא היוצא מחירו ואומר לעם, ב'1947: "עוד קצת סבלנות, יהודים, המדינה בדרך". בקיצור: בן-גוריון חזה את המדינה, הקים אותה, ניצח את הערבים, ומאו הוא טובל מעם כפוי-טובה ומעסקים רודפי-כסאות.

גויה לגויים. נראה כי בס עצמו הר- גיש בצורך להסביר את דרכו. על כן מופיעה בראש הספר הקדמה של חיים הזז. אחרי שהזז מזכיר כי בעולם כולו נהגו ונוהגים הקאריקטוריסטים הטובים ביותר לעמוד בראש המאבק נגד כוחות השלטון, כמו דומייה בצרפת וגויה בספרד, הוא שואל מדוע בארץ המצב הפוך. "האין עוד צווק בישראל, אבדה תוכחה מאנשים? או תמו חטאים מן הארץ?" האם גויה טוב רק לגויים?

התשובה: "כידוע, אין אצלנו שמץ מכל התועבות שהיו בצרפת לשעבר, ואין צורך לומר בספרד של האינקוויזיציה. אבל... לא כולנו צדיקים אנו... הרבה דברים יש בתוכנו הראויים ללעג, הרבה דברים יש בתוכנו הראויים לקפידה, לצעקת-חמס, לדין קשה. ומשום מה אין עושים כן? אם תמצוי לומר, כך דרכו של עולם שאין ציבור נקי, ואם תמצוי לומר, טירונים אנו למדינה ואנו שמחים בה כמות שהיא. ואם תמצוי לומר, בשביל שקטנה היא המדינה

בשנים, עכשיו הגיעה למצוות, ומומים שבה מומים עברים הם, אלא נמתין לה עד שתגדל ותעמוד על מלאכה, כלולה בהדרה ומנוקה מכל מום."

אם תמצוי לומר, הרי תירוצים אלה אינם טובים ומשכנעים יותר מן התירוצים ש- המציאו קונפורמיסטים ומשוררי-חצר בכל דורות, כדי לשרת את השלטון ולהיגנות מפירורי שולחננו. אך בס עצמו אינו איש חשבון כזה. הוא פשוט מעריך-מנהיגים טבעי, המלחה בקול בס את טנור-הגיבורים. קו נבון. בכל זאת מדאגה הנטייה ה- כללית של הקאריקטורה הישראלית. בס של הארץ ואריה נבון של דבר הם חסי דים מושבעים של בן-גוריון. קריאל ("דושי") גרודש ורענן לוריא ערכו בעצם ימיה-בחירות תערוכות, אשר מפא"י התגיי- כה במלואה לכדון. ראש-העיר, הרמטכ"ל, שמעון פרס, משה דיין וכמה משרי מפא"י טרחו להופיע בפתיחות. מצדם היה זה נסיון גלוי ומחושב לקנות את לב הקארי- קטוריסטים, שצויהם משפיעים לעתים קרובות יותר ממאמרים ארוכים.

אין תימה בכך שקאריקטוריסטים מעדי- פים ראש-ממשלה ציורי, כמו בעל הרעמה הלבנה. אולי הם חוששים פן יבוא במקומו אדם כמו פנתס לבון, שקשה לציירו. אך אם יקבלו את התיוה של הזז, תדרה ה- קאריקטורה הישראלית לרמה של חברתה בבריית-המועצות, השופכת דמעות קרוקו- דיל בשעה שהיא זוללת ממטעמי השלטון.

תרגום

חלומות לבנים

שגיונו של אלמאיר (מאת יוסף קונראד, הוצאת עם עובד, 208 עמ') פורש במלוא כשרונו התיאורי של המחבר את אופיים של איי הים-הדרומי המאוכלסים ערובייה של אירופים, ערבים ומלאים.

בת התערובת. אלמאיר הוא הולנדי צעיר, שחונך וגדל במושבותיה של הולנד כשחלום חייו הוא לצבור הון ולהגיע ל- אירופה. הוא מתחיל לעבוד כפקיד קטן בחברה מסחרית, נפתה עד מהרה לרשת את שורד הים הלבן הגדול של איי הדרום. התנאי לירושה — נישואין עם בתו ה- מאלאית המאומצת של הברבניטי.

אלמאיר אינו רוצה בה, אך הוא נושא אותה לאשה בגלל כספי אביה-מאמצה. היא יולדת לו בת. הוא מתעב את האם ואוהב את בתה שולח אותה להתחנך ברוח האג- שים הלבנים באחד המינורים באי רחוק. אך בינתיים הוא מאבד את כל הונו של לינגרד הזקן, נותר בחוסר כל עם חלומי- תיו להגיע לאירופה. כשחוזרת אליו בתו הגדולה, הוא מתחיל לרקום חלומות חד- שים איתה, כשאינו יודע שכעורקי בתו זורם דם סמיך יותר מאשר הדם הלבן. הבת זונחת את ביתה וחלומות אביה התרבותיים חלף חיי חרות פראיים עם ראגיה, מלאי מכובד, שבא לביתו של אלמאיר לסחור עמו, כביכול. אלמאיר נותר לבדו בבית הלא-גמור, אותו החל לבנות עשרים שנה קודם לכן, ביום נישואיו.

נשק האמונה

האקדה (מאת גיימס ג'ונס, הוצאת זקובוביץ, 127 עמ'). ספרו האחרון של מחבר מעתה ועד עולם, עוסק באנשים מוכי אימה, החיים בעולם חסר אמונה. האקדה אינו רק כלי נשק טלני או כלי הגנה יעיל. לריצ'ארד מאסט, הוא האמונה היחידה שנותרת לו למיפלט, מול סכנת המות המאיימת עליו במלחמה. לאחר ש- קיבל אותו כנשק אישי מהאפסנאי, הוא שומר עליו כעל בבת עינו.

האקדה אינו יותר רכוש האפסנאות. בי- דמויו של מאסט הוא זוכר כיצד קנה אתו מידי איש צבא אחר. בעיני מחשבותיו הוא רואה את הקצין היפאני הרוכז מעליו ביום מן הימים, רוצה לקטלו עם חרב סמוראי ענקית — ואקדה-האמונה מצילו.

מחיר התיקווה. לא רק מאסט מר- גיש כך. לכל אנשי פלוגתו נודע על ה- אקדה וכולם יודעים שרק הכלי הזה יכול להצילם ממתח בנות. הם מוכנים לעשות הכל להשיגו. הם מציעים סכומי כסף גדולים, מנסים לגנוב אותו בלילות, מרמים את מאסט ואף מנסים לשדוד אותו. לפתע בא קץ החלומות. האפסנאי נוטל את האקדה בזורה ממאסט. מכך נפגע לא רק מאסט עצמו. כל האנשים מוצאים את עצמם סטריישע ואבודים, בעולם המנותח בצורה יעילה והגיונית כל-כך בידי צות של אפסנאים ופקידים מסודרים.

2 מודלים

HI-FI

3 מהירות

היי פידליטי HI-FI

6 שעות הקלטה

הקלטה כפולה

GELOSO

A.M. adv.

הסוכן הראשי: א. גראור תל-אביב, תיבת-דואר 875

התזונה לייעוץ בשאלות מין ונישואין

בבית הבריאות שטראוס, תל-אביב, תהיה סגורה בעונת החגים.

חליכות הריון

בניצח איחודת

תאם

ת"א שדר' מסדיק 19

62.19.13.12